

Sygn. akt III AUa 90/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski (spr.)

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

SSA Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: sekretarz sądowy Monika Nagy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 marca 2017 r. w Ł.

sprawy **A. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o odsetki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 3 grudnia 2015 r. sygn. akt VIII U 195/15,

I. prostuje oczywistą niedokładność w treści zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w komparacji w miejsce słów „o prawo do nienależnego świadczenia” wpisuje słowa „o odsetki” oraz w sentencji w miejsce słowa „emerytury” wpisuje słowo „renty”.

II. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt: III AUa 90/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 3 listopada 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił A. K. prawa do wypłaty odsetek. W uzasadnieniu wskazano, że organ rentowy dokonał wypłaty świadczenia wynikającego z wyroku Sądu Okręgowego z 10 czerwca 2014 r. w sprawie VIII U 3279/12, który wpłynął do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3 lipca 2014 r. i na jego podstawie w dniu 2 września 2014 r. wydano decyzję o podjęciu wypłaty renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 16 lutego 2012 r. do 15 lutego 2014 r. Wypłata świadczenia wynikająca z decyzji nastąpiła 9 września 2014 r. Podniesiono, że z uwagi na fakt, iż wydanie decyzji i przekazanie należnego wyrównania nastąpiło w terminie ustawowym, a Sąd Okręgowy nie orzekł, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie świadczenia – brak jest podstaw do wypłaty odsetek.

W odwołanie od decyzji A. K., wnosił o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie w przyznaniu renty z tytułu niezdolności do pracy za okres do 8 września 2014 roku oraz dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. księgowości, celem ich wyliczenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Na rozprawie strona odwołująca sprecyzowała żądanie i zakres roszczenia określiła na czas od 16 lutego 2012 r. do 8 września 2014 r.

Zaskarżonym wyrokiem z 3 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał A. K. prawo do wypłaty odsetek od wyrównania emerytury:

- a) za okres od dnia 16 lutego 2012 r. do dnia 31 maja 2012 r. – od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia 8 września 2014 r.
- b) poczynając od czerwca 2012 r. do 14 lutego 2014 r. – od 26 dnia każdego miesiąca za dany miesiąc do dnia 8 września 2014 r.

Wydając przedmiotowy wyrok sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia faktyczne.

A. K. złożył wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w dniu 16 lutego 2012 roku. Lekarz orzecznik orzeczeniem z dnia 6 marca 2012 r. stwierdził, że skarżący jest trwale częściowo niezdolny do pracy a częściowa niezdolność powstała w okresie dzieciństwa i pozostaje w związku z narządem ruchu. Przy dokonywaniu ustaleń orzeczniczych uwzględniono stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy, możliwość podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, poziom wykształcenia, wiek, predyspozycje psychofizyczne. Wzięto także pod uwagę dokumentację z przebiegu leczenia ubezpieczonego, zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 16 lutego 2012 r. i wynik badania dodatkowego - rtg.

Od powyższego orzeczenia wnioskodawca w dniu 25 kwietnia 2012 r. złożył sprzeciw, wnosząc o przywrócenie terminu do jego złożenia.

Komisja lekarska ZUS w swym orzeczeniu z dnia 25 maja 2012 r. stwierdziła, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy. Rozpoznała zmiany zwyrodnieniowe biodra prawego po przebytej gruźlicy, przebyte leczenie przepukliny pachwinowej prawostronnej, przepuklinę pachwinową lewostronną oraz naciśnienie tętnicze. Badanie wykazało, że ubezpieczony przy wzroście 169 cm ważył 47 kg. Odwołujący się ma kończynę dolną prawą skróconą o około 10 cm i wyszczuploną. Komisja uznała, że pomimo niepełnosprawności w znacznym stopniu od dzieciństwa nie jest osobą niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy rentowej.

Decyzją z dnia 20 czerwca 2012 r. wydaną na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej organ rentowy odmówił prawa do świadczenia.

Decyzja ZUS z dnia 20 czerwca 2012 r. uchyliła decyzję z dnia 30 marca 2012 r., w której organ rentowy odmówił A. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ lekarz orzecznik ZUS stwierdził w orzeczeniu z dnia 6 marca 2012 r., że A. K. jest trwale częściowo niezdolny do pracy, lecz ta niezdolność powstała w okresie dzieciństwa.

Od decyzji z dnia 30 marca 2012 r. A. K. także złożył odwołanie w dniu 10 kwietnia 2012 r., wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i podnosząc, że jego kalectwo stało się dokuczliwe dopiero po rozpoczęciu aktywności zawodowej, a leczenie rozpoczął dopiero od 25 maja 1991 r. w wieku 36 lat. Nigdy nie pracował fizycznie. Jego pogarszający się stan zdrowia w postaci narastających problemów z chodzeniem sprawił, że od 3 kwietnia 2011 r. przebywa na zwolnieniu lekarskim i od tego czasu przeszedł wiele zabiegów rehabilitacyjnych. Od dnia 2 sierpnia 2011 r. do 28 marca 2012 r. pobierał świadczenie rehabilitacyjne. Dolegliwości odwołującego się były spowodowane różnicą długości kończyn dolnych około 10 cm, czego konsekwencją było skrzywienie kręgosłupa, przepuklina. Obecny stan zdrowia sprawia, iż nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, a tym bardziej pracować.

W odpowiedzi na powyższe odwołanie z dnia 20 kwietnia 2012 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie, ponieważ niezdolność do pracy wnioskodawcy istnieje od dzieciństwa i pozostaje w związku z narządem ruchu.

Sąd postanowieniem z dnia 8 listopada 2012 r. umorzył postępowanie w sprawie o sygn. akt VIII U 1569/12 ze względu na cofnięcie odwołania przez wnioskodawcę z powodu uchylenia zaskarżonej decyzji z dnia 30 marca 2012 r. mocą decyzji z dnia 20 czerwca 2012 r.

Opinia lekarska biegłego chirurga ortopedy-traumatologa z dnia 14 grudnia 2012 r., wskazała, że wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy przez 2 lata od daty badania. Ekspertyza biegłego neurologa z dnia 22 stycznia 2013 r. wskazała, że wnioskodawca jest zdolny do pracy zarobkowej w wyuczonym zawodzie technika energetyka z punktu widzenia neurologa. Opinia biegłego psychiatry z dnia 14 marca 2013 r. wskazała, iż odwołujący się jest zdolny do pracy z punktu widzenia psychiatry.

Opinie uzupełniające biegłych neurologa i psychiatry podtrzymywały wcześniejsze wnioski na zarzuty ZUS- za datę powstania niezdolności uznano datę złożenia wniosku przez odwołującego.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie VIII U 3279/12 Sąd Okręgowy w Łodzi po rozpoznaniu sprawy z odwołania wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 20 czerwca 2012 r. o prawo do renty zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 16 lutego 2012 r. do 15 lutego 2014 r.

Powyższy wyrok został doręczony do organu rentowego w dniu 3 lipca 2014 r. i stał się prawomocny od 17 lipca 2014 r.

Decyzją z dnia 2 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., wykonując w/w prawomocny wyrok Sądu Okręgowego ustalił od daty określonej w wyroku Sądu wnioskodawcy rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 16 lutego 2012 r. do 15 lutego 2014 r. Niniejszą decyzją wypłacono należność za okres od 16 lutego 2012 r. do 15 lutego 2014 r.

Zakład ustalił stały termin płatności renty- 25 dnia każdego miesiąca.

Wypłata należnego świadczenia nastąpiła w dniu 9 czerwca 2014 r.

W dniu 12 września 2014 r. wnioskodawca złożył ponowny wniosek o ustalenie renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, zaś orzeczeniem lekarza orzecznika ustalono dalszą częściową niezdolność do pracy do dnia 31 grudnia 2017 r.

Ubezpieczony w dniu 12 września 2014 r. złożył wniosek o odsetki ustawowe od zaległości rentowych zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego.

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu tego wniosku odmówił wnioskodawcy prawa do wypłaty odsetek.

W tak opisanym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne. Sąd I instancji przywołując treść przepisów art. 129 ust. 1, art. 133 ust. 1, art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia (...). o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wskazał, że przedmiotem analizy w sprawie niniejszej było to czy wnioskodawcy należą się odsetki ustawowe od niewypłaconego w terminie świadczenia rentowego, a jeżeli tak to za jaki okres czasu odsetki winny być wypłacone. Sąd meriti podkreślił, że w rozpoznawanej sprawie organ rentowy kwestionując żądanie wnioskodawcy przyznania odsetek powołał się na fakt, że skoro organ odwoławczy nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustalaniu prawa lub w wypłacie świadczenia ani o odsetkach, to odsetki należy ustalać w oparciu o przepis art. 118 ust. 1, czyli w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do ustalenia prawa do świadczenia, tj. po upływie wyroku Sądu Okręgowego do organu rentowego. Organ rentowy wskazał, że w jego ocenie został zachowany ustawowy termin, gdyż zaskarżona decyzja została wydana w okresie krótszym.

Sąd zauważył, że przesłanką powstania obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek jest opóźnienie tego organu w ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego lub wypłaty tego świadczenia. Sąd

przywołał pogląd wyrażony na tle art. 85 ust. 1 ustawy w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym zawarte w tym przepisie określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania. W tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym, jak w niniejszej sprawie, prawo do tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 października 2004 r., II UK 485/03, M.P. 2005/9/20; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 501).

W rozpoznawanej sprawie, zdaniem Sądu I instancji, organ rentowy decyzją z dnia 2 września 2014 r. przyznając ubezpieczonemu prawo do renty i dokonując należnego wyrównania świadczenia błędnie nie naliczył odsetek przyjmując, że dopiero wpłynięcie do organu rentowego prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi wydanego w sprawie VIII U 3279/12 dawało możliwość przyznania prawa do renty.

Sąd Okręgowy podniósł, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż A. K. złożył wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w dniu 16 lutego 2012 r. Lekarz orzecznik orzeczeniem z dnia 6 marca 2012 r. stwierdził, że skarżący jest trwale częściowo niezdolny do pracy, a częściowa niezdolność powstała w okresie dzieciństwa i pozostaje w związku z narządkiem ruchu. Od powyższego orzeczenia wnioskodawca w dniu 25 kwietnia 2012 r. złożył sprzeciw, wnosząc o przywrócenie terminu do jego złożenia. Komisja lekarska ZUS w swym orzeczeniu z dnia 25 maja 2012 r. stwierdziła, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy. Decyzją z dnia 20 czerwca 2012 r. wydaną na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej organ rentowy odmówił prawa do świadczenia. Prawomocnym wyrokiem z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie VIIIU 3279/12 Sąd Okręgowy w Łodzi – VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu sprawy z odwołania wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 20 czerwca 2012 r. o prawo do renty zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 16 lutego 2012 r. do 15 lutego 2014 r. Decyzją z dnia 2 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., wykonując w/w prawomocny wyrok Sądu Okręgowego ustalił od daty określonej w wyroku Sądu wnioskodawcy rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 16 lutego 2012 r. do 15 lutego 2014 r. Niniejszą decyzją wypłacono należność za okres od 16 lutego 2012 r. do 15 lutego 2014 r., zaś wnioskodawca pieniądze otrzymał w dniu 9 czerwca 2014 r. Zakład ustalił stały termin płatności renty- 25 dnia każdego miesiąca.

Zdaniem Sądu meriti, Komisja Lekarska posiadała wszelkie przesłanki, aby wydać prawidłowe orzeczenie na podstawie dokumentacji medycznej wnioskodawcy dotyczącej stanu jego zdrowia- takiej samej, jak w przypadku lekarza orzecznika, który na podstawie tychże samych przesłanek orzekł trwałą częściową niezdolność do pracy ubezpieczonego. Przy dokonywaniu ustaleń orzecznicznych, jak wynika z porównania obu orzeczeń uwzględniono stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy, możliwość podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, poziom wykształcenia, wiek, predyspozycje psychofizyczne. Wzięto także pod uwagę dokumentację z przebiegu leczenia ubezpieczonego, zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 16 lutego 2012 r. i wynik badania dodatkowego –rtg. Komisja rozpoznała zmiany zwyrodnieniowe biodra prawego po przebytej gruźlicy, przebyte leczenie przepukliny pachwinowej prawostronnej, przepuklinę pachwinową lewostronną oraz nadciśnienie tętnicze. Badanie wykazało, że ubezpieczony przy wzroście 169 cm ważył 47 kg. Odwołujący się ma kończynę dolną prawą skróconą o około 10 cm i wyszczuploną. W dniu 12 września 2014 r. wnioskodawca złożył ponowny wniosek o ustalenie renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, zaś orzeczeniem lekarza orzecznika ustalono dalszą częściową niezdolność do pracy do dnia 31 grudnia 2017 r.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji nastąpiło w dniu wydania orzeczenia przez Komisję Lekarską ZUS, zatem od daty 25 maja 2012 r. należy liczyć okres 30 dni, w jakim należało wydać decyzję i najpóźniej jest to dzień 24 czerwca 2012 r., który był dniem powszednim. W związku z

powyższym spełniona została dyspozycja przepisu art. 85 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy, a mianowicie organ rentowy nie ustalił w terminie prawa do świadczenia w prawidłowej wysokości. Sąd stwierdził, że wypłacenie wnioskodawcy renty z opóźnieniem powinno zostać zrekomensowane przez ZUS odsetkami ustawowymi. Zakład ustalił stały termin płatności renty- 25 dnia każdego miesiąca. Biorąc zatem pod uwagę należne ubezpieczonemu świadczenie za okres od 16 lutego 2012 r. do końca 31 maja 2012 r. Sąd zasądził należne odsetki od 25 czerwca 2012 r. liczone do dnia 8 września 2014 r. biorąc pod uwagę datę otrzymania zaległego świadczenia. Poczynając natomiast pod uwagę dalszy okres zasądzonego przez Sąd świadczenia, czyli od czerwca 2012 r. do 15 lutego 2014 r. oraz termin, od jakiego w każdym kolejnym miesiącu kalendarzowym ZUS pozostawał w zwłoce, tj. od 26 dnia każdego miesiąca za dany miesiąc dnia każdego następnego miesiąca od kwoty renty należnej za dany miesiąc do dnia poprzedzającego faktyczną zapłatę.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015r., poz. 121 z p. zm.) oraz art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2015 r., poz. 748) poprzez niewłaściwą wykładnię przepisów i ich zastosowanie polegające na przyjęciu, że organ rentowy jest zobowiązany do wypłaty odsetek z powodu opóźnionego terminu wypłacenia wyrównania renty z tytułu niezdolności do pracy w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność;
2. naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. polegające na wydaniu wyroku bez wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę wyroku w całości i oddalenie odwołania od decyzji z dnia 14 listopada 2014 r., ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Apelujący podniósł, że zasądzenie w tej sprawie w odrębnym postępowaniu odwoławczym odsetek, jest nieusprawiedliwione, gdyż Sąd zmieniający decyzję w zakresie odmowy prawa do świadczenia rentowego, nie opierał się na tym samym materiale dowodowym. Dla zbadania istoty sprawy zasięgał bowiem specjalistycznej opinii biegłych lekarzy sądowych. Oznacza to, że ustalenie nowej, ostatniej okoliczności nastąpiło dopiero w postępowaniu odwoławczym (strona dowiodła prawa wyłącznie przed sądem, a nie przed organem rentowym). Dodatkowo trzeba w tym miejscu podnieść, że sprawa ta takiej wiedzy specjalistycznej wymagała, skoro powołanych było aż trzech biegłych różnych specjalności, a ich opinie co do istnienia niezdolności badanego do pracy, nie były zbieżne. Skoro zatem istniała konieczność uzupełniania materiału dowodowego oznacza to, że sprawa wymagała dodatkowych wyjaśnień i budziła wątpliwości na tyle istotne, że należało się posiłkować dowodami, których nie mógł dopuścić organ rentowy ograniczony stanowiskiem wyłącznie lekarzy orzeczników. Skarżący podkreślił, że opinie biegłych lekarzy sądowych, a w szczególności opinia ortopedyczna, kluczowa dla zmiany zaskarżonej decyzji - są dowodami wydawanymi post factum, czyli już po podjęciu decyzji, którą może zmienić wyłącznie sąd.

W takich okolicznościach, w ocenie organu rentowego, nie można zgodzić się z Sądem I instancji, że wnioskodawca nie otrzymał na czas wyrównania świadczenia wskutek niewłaściwego działania organu rentowego. Sąd nie przyjmuje argumentacji, że organ rentowy w ramach własnego postępowania dowodowego, nie rządzi się swobodnymi regułami ocen i dla ustalenia konkretnego prawa, musi stosować się do obowiązujących go ściśle określonych procedur dowodowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się zasadna.

Na wstępie należy wskazać, że zaskarżony wyrok podlegał sprostowaniu z urzędu, bowiem w jego komparacji Sąd I instancji nieprawidłowo wskazał przedmiot sporu, zaś w sentencji błędnie wskazał rodzaj przysługującego świadczenia. W konsekwencji Sąd Apelacyjny na podstawie art. 350 § 3 k.p.c. sprostował oczywistą niedokładność

w komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce słów „o prawo do nienależnego świadczenia” wpisał słowa „o odsetki”, zaś w sentencji w miejsce słowa „emerytury” wpisał słowo „renty”.

Przechodząc do meritum rozważań należy podzielić zarzuty skarżącego, że okoliczności faktyczne przedmiotowej sprawy przemawiają przeciwko uznaniu, że ponosi on odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Przypomnieć należy, iż stosownie do treści art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Zgodnie zaś z ust. 1a ww. przepisu, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Przesłanką powstania obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek jest opóźnienie tego organu w ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego lub wypłaty tego świadczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, iż zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz. U. z 2016 r., nr 963 ze zm.) określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001r., II UKN 402/00, OSNAPiUS 2002, nr 20, poz. 501). W tym drugim wypadku chodzi o takie sytuacje, w których organ rentowy, odmawiając przyznania świadczenia, naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy, prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia. Błędy organu rentowego stanowiące podstawę obowiązku wypłaty odsetek można podzielić na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych. Z błędem w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa mamy do czynienia wówczas, gdy na podstawie prawidłowo i kompletnie zebranego materiału dowodowego i po ustaleniu niezbędnych okoliczności organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą ustalenia prawa, ponieważ dokonuje błędnej interpretacji obowiązujących przepisów mających zastosowanie w ustalonym stanie faktycznym sprawy. Możliwa jest również sytuacja, że przyznanie prawa do świadczenia nastąpi na skutek ustaleń faktycznych sądu. W takiej sytuacji, organ rentowy nie będzie ponosił odpowiedzialności za to opóźnienie, jeśli wykaze że w przepisany terminie nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie uprawnionemu świadczenia. Przy ustalaniu odpowiedzialności organu rentowego istotne jest uwzględnienie tego czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2011 r., I UK 86/11, G. Prawna 2012/11/8). Pamiętać bowiem należy, że w postępowaniu emerytalno-rentowym dowodem jest tylko to, co prawo uznaje za dowód i jako dowód dopuszcza.

Celem przepisu art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej jest zagwarantowanie ubezpieczonemu możliwie szybkiego uzyskania świadczenia bez zbędnego przedłużania postępowania w sprawie o jego nabycie. W przypadku uchybienia powyższemu terminowi, organ rentowy popada w zwłokę ze spełnieniem świadczenia, czego konsekwencją jest obowiązek zapłaty odsetek w ustawowej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 marca 2012 r., III AUa 108/12, LEX nr 1238715).

Mając na uwadze treść poczynionych wyżej rozważań oraz dokonując wnikliwej analizy materiału aktowego, uznać należało, że w niniejszej sprawie organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie przyznania A. K. prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W niniejszej sprawie okolicznością niezbędną do wydania decyzji było dokonanie oceny stanu zdrowia wnioskodawcy przede wszystkim w aspekcie wniesienia niezdolności do ubezpieczenia. W świetle powołanych wyżej przepisów stwierdzić należy, że dla odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych istotnym jest zatem, czy organ rentowy dysponował takimi informacjami, które umożliwiłyby mu dokonanie prawidłowej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego jeszcze na etapie postępowania przed organem, innymi słowy – czy istniały w postępowaniu przed ZUS przeszkody do wydania orzeczenia o częściowej niezdolności ubezpieczonego do pracy. Dokonując w tym zakresie oceny, przypomnieć należy, treść dokumentacji ujawnionej przed organem a w tym orzeczenie o niepełnosprawności stwierdzającej znaczny stopień niepełnosprawności z narządu ruchu od urodzenia jak i treść zaświadczenia N-9 stwierdzającego masywne pogruźlicze zmiany zwyrodnieniowe biodra prawego przebytego w dzieciństwie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, co słusznie podnosi apelant, organ rentowy na etapie postępowania administracyjnego nie miał ustaleń faktycznych pozwalających na przyznanie spornego świadczenia, albowiem z materiału dowodowego zawartego w aktach sprawy wynika, że dopiero przeprowadzenie postępowania dowodowego przed Sądem Okręgowym połączonego z zasięgnięciem opinii biegłych: chirurga-ortopedy, neurologa i psychiatry, posiadających wiadomości specjalne pozwoliło stwierdzić, że wnioskodawca jest uprawniony do żądanego świadczenia gdyż niezdolność powstała w okresie zatrudnienia.

Dodatkowo, co również nie pozostaje w sprawie bez znaczenia to fakt, że każda z trzech wydanych przez biegłych opinii sądowo - lekarskich w sposób odmienny oceniała stopień zaawansowania występujących u wnioskodawcy schorzeń, istnienie niezdolności wnioskodawcy do pracy a także wniesienie jej do ubezpieczenia. Opinie te były następnie przez biegłych uzupełniane. Podkreślenia wymaga, że kluczowa dla sprawy opinia biegłego chirurga-ortopedy, która stanowiła podstawę do zmiany decyzji organu rentowego, była przez biegłego uzupełniana trzykrotnie, nie była jednoznaczna i nawiązywała do nowej dokumentacji złożonej w sprawie. Ostatecznie opinia ta, prezentująca ocenę negującą wiązanie niezdolność ze zmianami stawu biodrowego powstałego w dzieciństwie, negująca wniesienie niezdolności do ubezpieczenia, która została przyjęta przez sąd, stała się podstawą wydania prawomocnego wyroku przyznającego sporne świadczenia.

Powyższe oznacza, że opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia nie było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędą interpretacją przepisów, zaniechaniem podjęcia określonych działań z urzędu czy też błędnym orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy). Organ rentowy w postępowaniu administracyjnym, postępował zgodnie z obowiązującymi przepisami, zaś należne świadczenie wypłacił w określonym terminie liczonej od ustalenia ostatniej okoliczności, tj. otrzymania prawomocnego wyroku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny w całości podzielił zarzuty organu rentowego w przedmiocie dokonania błędów w ustaleniach faktycznych, które wpłynęły na treść zaskarżonego wyroku. Zdaniem Sądu odwoławczego, wbrew stanowisku pierwszej instancji, uznać należy, że ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji została ustalona w toku toczącego się postępowania przed Sądem Okręgowym w Łodzi w sprawie VIII U 3279/12, dlatego też organ rentowy nie może ponosić odpowiedzialności za nieprzyznanie świadczenia.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Apelacyjny uznając apelację organu rentowego za uzasadnioną, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.